

**Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького

**Львів
2019**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
Danylo Halytsky Lviv National Medical University

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
МЕДИЧНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*присвячений 75-річчю кафедри
медицини катастроф та військової медицини
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

**ACTUAL PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS
OF MEDICAL SCIENCE AND EDUCATION**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS
*Dedicated to 75th Annivesary of the Department
of catastrophe medicine and military medicine
of Danylo Halytsky Lviv National Medical University*

Львів
2019

Lviv
2019

УДК: 378:001.61

Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичної науки та освіти:
зб. наук. праць, присвячений 75-річчю кафедри медицини катастроф та
військової медицини Львівського національного медичного університету імені
Данила Галицького / [упорядник : В.В. Гуменюк]. Львів, 2019. 235 с.

Редакційна колегія:

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор

Петрук С.О., кандидат медичних наук, Заслужений лікар України

Козопас В.С., кандидат медичних наук, доцент

Євстрат'єв Є.Є., кандидат фармацевтичних наук, доцент

Литвинчук В.Г., кандидат медичних наук

Жуковський В.С., кандидат медичних наук

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

Редагування англійською мовою; технічна верстка:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук

У збірнику наукових праць відомі дослідники, лікарі, педагоги-практики, молоді пошукувачі та працівники вищих закладів освіти висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти підготовки кваліфікованих медичних спеціалістів, обговорюють актуальні питання військової медицини та освіти, медичних проблем, пов'язаних з бойовими та небойовими наслідками надзвичайних ситуацій і військових конфліктів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Упорядник:

Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук.

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2019

© Автори статей, 2019

<i>Андросов Олексій</i> <i>Androsov Oleksiy</i>	ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗРОБКИ ОНЛАЙН КУРСІВ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУ ЗДМУ MAIN STAGES OF DEVELOPING ONLINE COURSES FOR THE EDUCATIONAL PROCESS OF ZSMU	112
<i>Драбкова Анастасія</i> <i>Стукач Марія</i> <i>Макеєнко Валентин</i> <i>Anastasiya Drabkova</i> <i>Stukach Maria</i> <i>Makeenko Valentin</i>	ОСОБЕННОСТИ АДАПТАЦИИ СТУДЕНТОВ ИЗ РАЗНЫХ СТРАН К СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ FEATURES OF ADAPTATION OF STUDENTS FROM DIFFERENT COUNTRIES TO THE SYSTEM OF HIGHER MEDICAL EDUCATION OF THE REPUBLIC OF BELARUS	117
МЕДИЦИНА НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ ТА МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ		
<i>Щербина Ірина</i> <i>Нагута Людмила</i> <i>Кузьміна Ольга</i> <i>Shcherbyna Iryna</i> <i>Naguta Liudmyla</i> <i>Kuzmina Olha</i>	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ АНОМАЛЬНИХ МАТКОВИХ КРОВОТЕЧАХ У ЖІНОК РЕПРОДУКТИВНОГО ВІКУ TOPICAL ISSUES OF IMMEDIATE ASSISTANCE IN ABNORMAL UTERINE BLEEDING IN WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE	125
<i>Шпильовий Ярослав</i> <i>Рахман Людмила</i> <i>Плевачук Оксана</i> <i>Yaroslav Shpylovyy</i> <i>Lyudmyla Rakhman</i> <i>Oksana Plevachuk</i>	ПСИХОТРАВМУЮЧІ ЧИННИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ У КАТЕГОРІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ УКРАЇНИ PSYCHO-TRAUMATIC FACTORS AND THE PECULIARITIES OF THE PSYCHOLOGICAL FUNCTIONING OF INTERNALLY DISPLACED PEOPLE IN UKRAINE	128
<i>Козопас Віктор</i> <i>Kozopas Viktor</i>	ОЦІНКА ДІАГНОСТИЧНО-ЛІКУВАЛЬНОЇ ТАКТИКИ ДОГОСПІТАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ З ПОШКОДЖЕННЯМ КІСТОК ТАЗА EVALUATION OF DIAGNOSTIC AND TREATMENT MANAGEMENT OF PRE-HOSPITAL CARE TO PATIENTS WITH DAMAGES OF PELVIC BONES	134
<i>Жуковський Володимир</i> <i>Чаплик Віктор</i> <i>Гуменюк Василь</i> <i>Zhukovskyy Volodymyr</i> <i>Chaplyk Viktor</i> <i>Humeniuk Vasyl</i>	ВИБІР МЕТОДУ ЛІКУВАННЯ ПРИ ТРАВМАТИЧНИХ УШКОДЖЕННЯХ ПЕЧІНКИ SELECTION OF TREATMENT METHOD AT LIVER DAMAGES	141
<i>Чаплик Віктор</i> <i>Chaplyk Viktor</i>	НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ГОСТРОМУ ПОШКОДЖЕННІ НИРОК URGENT MEDICAL CARE IN ACUTE KIDNEY INJURY	147
<i>Литвинчук Володимир</i> <i>Lytvynchuk Volodymyr</i>	ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ З СИНДРОМОМ ТРИВАЛОГО ЗДАВЛЕННЯ НА ДОГОСПІТАЛЬНОМУ ЕТАПІ PECULIARITIES OF MEDICAL CARE FOR VICTIMS WITH CRUSH-SYNDROME ON PREHOSPITAL STAGE	154

виникнення цього захворювання чи пошкодження [5]. Якщо ваше обстеження показало, що він знаходиться в непритомному стані, то тоді слід перевірити третє «З» – зіничний рефлекс. Для цього, можливо, потрібно буде перевернути постраждалого. Слід пам'ятати, що кожного постраждалого ми вважаємо таким, що ймовірно має травму хребта, особливо шийного відділу. Перевертати слід «як колоду», і робити ручну фіксацію шиї. Відсутність рефлексу свідчатиме про важкі соматичні ушкодження, анізокорія – про крововилив у мозок, а наявний рефлекс буде кращою прогностичною ознакою. Після перевірки зіничного рефлексу починаємо реалізацію реанімаційного алгоритму «АВС».

Таким чином, всі описані події є підготовчим етапом до надання домедичної допомоги і при проведенні хронометражу рятувальник не витрачає додатковий час, а застосування мнемонічного силогізму робить усвідомлення та дотримання алгоритму більш стійким від впливу емоційного стресу екстремальної ситуації.

Список використаних джерел:

1. *Військово-медична підготовка / Під редакцією професора Бадюка М.І. К.: „МП Леся“, 2007. 482 с.*
2. *Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] К.: НВП "Інтерсервіс", 2014. 84 с*
3. *Екстрена медична допомога (до госпітальні протоколи): посібник // за ред. професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Роціна. Київ. Юстон. 2016. 212 с.*
4. *Екстрена медична допомога травмованим на догоспітальному етапі: навчальний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.]. Київ. 2016. 400 с.*
5. *Sample. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/SAMPLE>.*
6. *Як військовий парамедик Ольга Омельчук винайшла КОЛЕСО. URL: <https://www.depo.ua/ukr/war/yak-viyskoviy-paramedik-olga-omelchuk-vinayshla-koleso-20170214519045>.*

УДК 004.45:004.774:004.75:378.018.43]:[378.4:61](477.64-25)

*Андросов Олексій, старший викладач
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна*

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗРОБКИ ОНЛАЙН КУРСІВ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУ ЗДМУ

Розкрито основні етапи формування адаптивного контенту масових інтерактивних онлайн-курсів для навчання студентів ЗДМУ. Показано, що використання відкритої платформи хмарних обчислень корпоративного рівня MS Azure і програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом Open edX є одним з

методів інноваційної педагогіки. Постійна поява нових корисних онлайн сервісів і інструментів збільшує ефективність систем дистанційної освіти.

Ключові слова: платформа Open edX, дистанційна освіта, команда курсу, структура курсу, онлайн-курс, розробка курсу, інструмент, навчання.

*Androsov Oleksiy, Senior Lecturer
Zaporizhzhya State Medical University
Zaporizhzhya, Ukraine*

MAIN STAGES OF DEVELOPING ONLINE COURSES FOR THE EDUCATIONAL PROCESS OF ZDMU

The basic stages of forming the adaptive content of mass interactive online courses for the education of students of ZSMU are revealed. Using open source cloud computing platform MS Azure and open source software Open edX is shown to be one of the methods of innovative pedagogy. The constant emergence of new useful online services and tools enhances the effectiveness of distance education systems.

Keywords: Open edX platform, distance education, course team, course structure, online course, course development, tool, training.

Скорочення аудиторних годин в навчальних планах дисциплін призводить до перегляду програм та розгляду онлайн-навчання в якості альтернативного інструменту, що розширює час і обсяг інформації. ЗДМУ, розміщуючи курси з використанням хмарних технологій, не тільки беруть участь у широкомасштабному проекті інноваційної педагогіки, але почасти мають маркетингову мету збільшення набору студентів. На підставі проведеного аналізу висвітлених у літературі досліджень онлайн-навчання виявлено, що інноваційні методи навчання вносять вклад в ефективність системи традиційної освіти.

В університеті для створення онлайн-курсів використовується платформа Open edX. При створенні курсу потрібні базові знання HTML, щоб ефективніше працювати з існуючими компонентами: налаштовувати завдання під власні потреби, оформляти заняття так, як це бачить викладач. Елементи HTML оголошуються за допомогою команд розмітки. Існуючі в тексті документа HTML-теги інтерпретуються браузером при відображенні документа.

Для створення масового відкритого онлайн-курсу (МООК), необхідна, ідея (з формуванням мети курсу, баченням цільової аудиторії, результатів навчання), планування кожного кроку в створенні (підготовка сценарію, консультація методиста, класифікація матеріалів курсу, формування команди курсу, складання календарного плану) і правильна організація часу.

edX Studio – це веб-додаток, інструмент розробки і структурування курсу edX. Для доступу до інструментів розробки необхідно спершу пройти реєстрацію на сайті MicroSoft (office.com) і здійснити вхід на хмарну платформу OPEN edX (studio.zsmu.edu.ua) використовуючи отримані реєстраційні дані. При створенні першого або нового курсу необхідно вибрати кнопку «+ Новий курс».

Ядром будь-якого курсу є зміст на вкладці «Курс». Щоб додати його необхідно перейти на екран «Структура курсу», де деталізувати розділи, підрозділи і блоки (кожен блок відображається як одна сторінка). У розділі «Структура курсу» використовуйте кнопки «+ Новий розділ», «+ Новий підрозділ» і «+ Новий блок», щоб створити ієрархію змісту. щоб змінити установки і видалити елементи курсу користуйтеся кнопками «Налаштування» і «Кошик». Змінити порядок утримання можна перетягуючи розділи, підрозділи або блоки. Для перегляду відображення курсу очима студентів існує кнопка «Перегляд курсу». У розділі «Розклад і огляд курсу» вказуються дати початку та завершення реєстрації на курс, закінчення курсу.

Компоненти – це контент (відео, текст в HTML, теми для обговорень, тести в XML), які додаються опцією «Додати новий компонент». Є шаблони HTML-тексту. При копіюванні тексту фіксованої в вікно редагування він може відображатися без вихідного формату, для чого необхідна його корекція, краще копіювати звичайний текст. Чорновий режим додавання контенту відзначається жовтою смугою вздовж підрозділу. Контент повинен мати налаштування на дату випуску для студентів. При додаванні компонента обговорення заповнюється поле теми обговорення.

Тести можуть мати один або кілька варіантів відповідей, введення тексту та цифр, що випадають зі списку. У простому редакторі тесту з вибором одного варіанта відповіді в подвійних кутових дужках формулюється саме питання, правильну відповідь позначається знаком «x» в круглих дужках, в тезі [explanation] необхідно пояснювати правильну відповідь. Для формування тесту з списком, що випадає в редакторі в подвійних квадратних дужках пишуться варіанти відповідей, вірний варіант полягає в круглі дужки. При текстовому введенні правильного варіанту відповіді на питання тесту після знака = пишеться відповідь і далі після знака og = синоніми відповіді, при числовому введенні відповіді десяткові дроби записуються через крапку. В налаштуваннях тестів є установка максимальних спроб відповіді, часу між спробами, вага тесту.

Відеофрагменти курсу не повинні тривати більше 6 до 9 хвилин. Блоки відео часто супроводжуються інтерактивними оцінками для рефлексії учнями.

Маркетингове відео (реклама) про курс має тривалість 30 секунд. Скрипт на 1 сторінку з 12-кеглевим шрифтом відповідний до відео. Для створення інтерактивних презентацій в програмі PowerPoint використовують інструмент **iSpring**. Поліпшення відео відбувається шляхом мікшування звуку і кольорокорекції. Для edX необхідно стиснути відео за допомогою протоколу H.264. Якщо відеоматеріал опублікований на YouTube, для того щоб його вставити необхідно ввести ідентифікатор, який копіюється по посиланню кнопки «поділитися». Відеоконтент може супроводжуватися субтитрами. Їх можна включити у властивостях відео і вони з'являться у нижнього краю для полегшення навчання студентам з обмеженими можливостями.

Відсоток учнів, які отримують доступ до MOOK за допомогою смартфонів, також зростає з кожним днем. Розробка курсу для мобільних пристроїв має свої особливості і способи оптимізації курсу (з відносними розмірами для зображень, таблиць і тексту для масштабування на дисплеях різного розміру, розмір зображень повинен бути менше 0,5Мб для виключення проблем із завантаженням і т. д.).

У списку «Контент» при виборі «Оновлення» додаються оновлення інформації на головній сторінці курсу (оголошення, терміни проведення оцінки, роздаткові матеріали). У тому ж меню «Контент» при виборі "Файли і завантаження" вставляють посилання на файли. При завантаженні файлів існує обмеження на розмір файлу (10 мб). При додаванні підручника знадобиться файл PDF, для окремих глав рекомендуються різні PDF-файли. У списку контенту можна додати користувацькі (поширених запитань учнів, навчальний план, прогрес, вики і т.д.). Додані сторінки додаються в горизонтальному меню навігації по курсу.

Стандартна політика оцінки від 50% – прохідна, яка може градуватися. Окремі підрозділи курсу можуть бути використані для оцінки у вікні налаштувань підрозділу. В налаштуваннях оцінювання визначаються типи завдань (тести, завдання, іспит) з визначенням їх частки з 100 %. За успішне виконання перевірочних тестових завдань всередині підрозділів може нараховуватися по 1 балу, за виконання завдань зведених тестів по розділах – по 2 бали, за виконання завдання, яке вимагає самостійного написання матеріалу – 30 балів і т. п. У загальній оцінці за курс може також враховуватися активність учня, бали можуть

нараховуватися за участь в дискусіях. Відображення оцінки у студента з'являється на вкладці прогресу.

Курс розробляють члени команди, всі з яких повинні мати обліковий запис на платформі, при додаванні нового члена команди в розробку курсу вказується його e-mail. Члени команди в наступному можуть модерувати навчання, так дискусійні модератори можуть редагувати, видаляти повідомлення, залишати коментарі та коментарі (відображаються при перегляді колірною індикацією).

До інструментів для взаємодії зі слухачами відносяться: форум (найпопулярніший інструмент для спілкування), чат, опитування (при знайомстві і відгук про курс), вебінар і розсилка. На форумі є розпізнавальні ознаки слухачів: фотографії профілю, никнем або імена, система оповіщень і соціальні функції (поставити лайк / поділитися). Можна використовувати зовнішній форум з вільним доступом. На панелі інструктора курсу (Панель інструментів інструктора) є інструмент масової розсилки, наприклад для вітальної електронної пошти учням, зареєстрованим в класі, перед початком занять. До розсилок необхідний не формальний підхід: з особистим зверненням на ім'я курсанта, з фотографією автора курсу, побажанням вдалого закінчення. На панелі інструментів інструктора також сторінки «Адміністратор учнів», «Завантаження даних» і «Аналітика».

Перед запуском курс проходить бета-тестування. У переліку перевірки курсу повинні бути перевірка грамотності, роботи посилань, коректності та зрозумілості завдань, наявності передмов і коментарів. Може бути проведено експорт курсу файлом tar.gz. в списку інструментів. При імпорті курсу будь-які дані курсу будуть перезаписані, тому краще створити новий екземпляр порожнього курсу для імпорту.

Інтернет розвивається дуже швидко і майже кожен день в ньому з'являються нові корисні сервіси та інструменти, які можна впроваджувати в курс, що, можливо, зробить курс унікальним. Тому перед викладачами університету, що створюють курси, стоїть непросте завдання – залучити достатню кількість студентів до свого предмету і утримувати їх увагу протягом всього періоду навчання. Таким інструментом без перебільшення є платформа Open edX на базі якого в нашому університеті створено вже понад 580 курсів.

З цією технологією викладача ознайомилися на курсах тематичного удосконалення проводяться кафедрою медичної та фармацевтичної інформатики. Простота інтерфейсу і якість в підготовці наших викладачів

було достатнім для того щоб в короткий час були розроблені відповідні курси. Але для контролю якості в університеті працює експертна комісія з аналізу онлайн курсів, яка в інтерактивному режимі здійснює доведення курсів до відповідних навчальних стандартів.

Список використаних джерел

1. Якушина Е. В. Разработка курса “Создание MOOK на платформе Open edX” // Электронный журнал Вопросы Интернет Образования. 2017. URL: http://vio.uchim.info/Vio_134/cd_site/articles/art_4_5.htm.
2. Первушина Г.В. Мережі і мережні технології URL: <https://sites.google.com/a/i-dist.ru/informacionnyetehnologii/seti-i-setevye-tehnologii>. Введення в мережні технології. (Дата звернення: 04.04.2016).
3. Рижов О.А., Андросов О.І. Он-лайн курс для СРС «Інформаційні технології у фармації». URL: https://courses.zsmu.edu.ua/courses/course-v1:ZSMU+MFI_F2z_2019_C8+2019.10/about.
4. Примаченко І., Примаченко В., Молчановський О. Як створити масовий відкритий онлайн-курс // Prometheus. 2016. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/MOOC101/2016_T1/about.

УДК 37:378:378.1:378.14:378.14.015.62

*Драбкова Анастасія, студентка
Стукач Марія, студентка
Макеєнко Валентин, асистент
Кафедра анатомии человека
Витебский государственный медицинский университет
Витебск, Республика Беларусь*

ОСОБЕННОСТИ АДАПТАЦИИ СТУДЕНТОВ ИЗ РАЗНЫХ СТРАН К СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Аннотация. Сейчас актуально получение образования за рубежом. Но иностранные студенты встречают трудности: языковой барьер, иная культурная и социальная среда. Анкетирование студентов из Беларуси, Ливана, Шри-Ланки и Индии указывает на необходимость применения в образовательном процессе программ адаптации к обучению в университете с учетом системы образования в стране их проживания.

Ключевые слова: адаптация, образование, университет, иностранные студенты, анкетирование.

*Anastasiya Drabkova, student
Stukach Maria, student
Makeenko Valentin, assistant
Department of human anatomy
Vitebsk State Medical University
Vitebsk, Belarus*